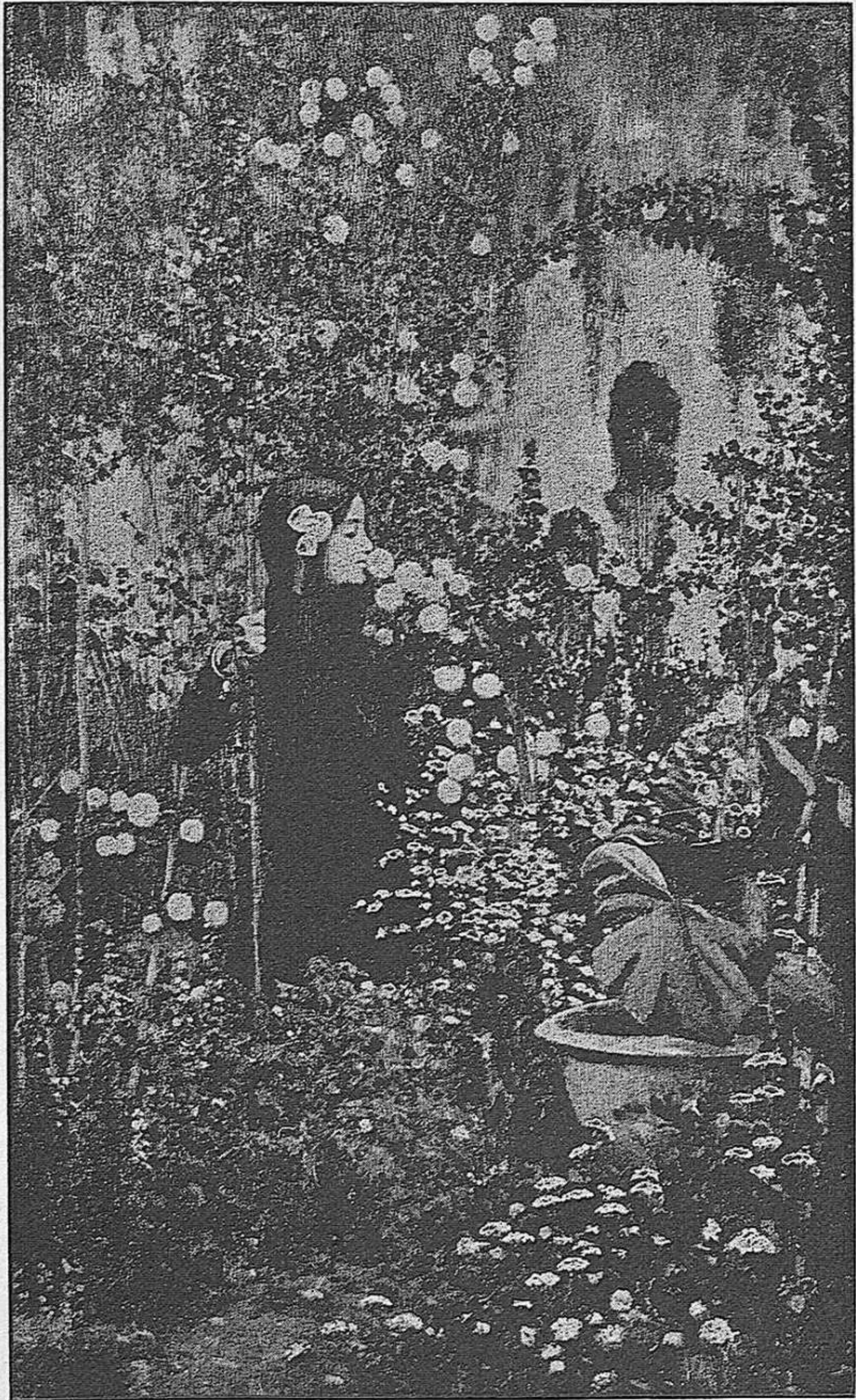

LA ROQUETA

CAFFARO

PREU: 0'30 Ptas.

Mossen Cinto Verdaguer

VET-AQUÍ lo qu' escrigué un crític d' anomenada quant se publicá *L' Atlántida*:

«Fantasía brillante y poderosa, llena de plasticidad y colorido; inventiva rica y variada; inspiración espontánea, potente y entusiasta; fuerza extraordinaria de concepción; tales son las cualidades que constituyen el númen poético del señor Verdaguer. Admirable en las descripciones —que si de algo pecan es de exhuberantes,—sabe trazar cuadros de tan firme diseño y vigoroso colorido, que más parecen obras de pintor que de poeta. Gráfico, atrevido y grandioso en las imágenes, da á sus concepciones formas verdaderamente escultóricas que se graban de un modo indeleble en la fantasía del lector. Vivo y animado en la narración, elocuente en el estilo, castizo y algo arcaico en el lenguaje, brillante, abundoso, rico en su versificación sonora y grandiosa, el señor Verdaguer es uno de esos maravillosos artistas de la forma, que saben dar á la poesía los colores de la pintura y las armonías de la música, mostrando hasta qué punto puede el lenguaje humano trocarse en un espejo fideísimos de la realidad y en verbo magnífico de lo ideal.»

Així parlá en Revilla quant llegí el gran poema de Mossen Cinto, aquell llibre que fou la corneta que proclamá per tot el mon

el nostre Reneixament; a les hores som coneguts per un parey a dins Europa. L' exit de *L' Atlántida* va esser de lo més grandios. Catalunya saltá els Pirineus. ¡Mirau si hi porèm estar ben agraits a Mossen Cinto!

Diu un critic catalá que quant s' obri un llibre d'en Verdaguer pareix que se trapitxa una d' aqueixes montanyes que la religió

ha convertit amb penya d' un temple, com passa amb Montserrat. Per defora, roques gegantines, espais immensos, reconets riallers y deliciosos, abíms plens d' ombra y mort, herbes y floretes homils, olor de camp; per dedins cants religiosos, altars, ofrenes de flors qui se mostien, una bòveda y quatre parets, olor de cera y encens.

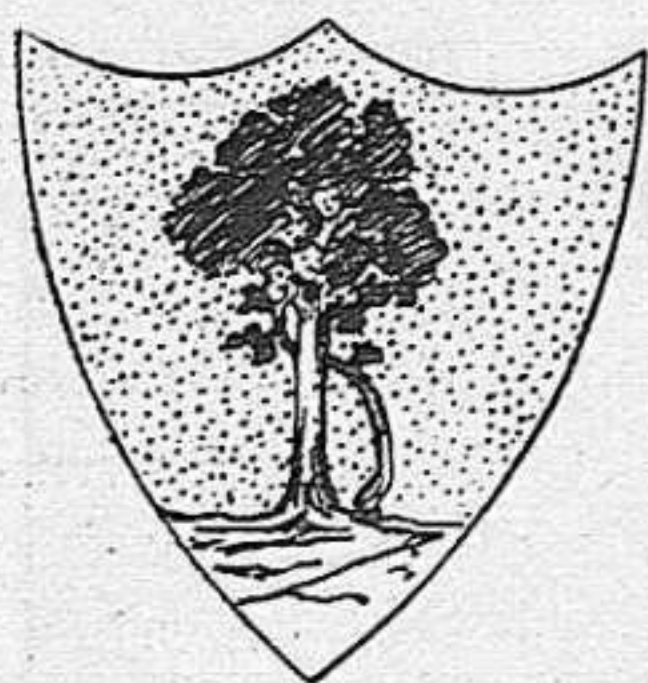
Y diu el crític qu' això li produeix un mal electe y creu qu' En Verdaguer havia de separar les seues dues naturaleses, de sacerdot, poeta

de lo diví, y d' homo, poeta de lo humá, No hi estic gens d' acord. Precisament la meua opinió es que la característica de Mossen Cinto es aqueixa mescla del cantar místic y el trovare patriòtic, la barreja de lo sagrat amb lo profá, lo dolç y tendrament religiós amb les inspiracions de la música profana, robusta y fins guerrera. Y bé: tant d' un modo com de l' altre En Verdaguer es genial. *Patria*, precisament, es un llibre aont apareixen més lligades aqueixes dues maneres del gran poeta catalá. Es cert

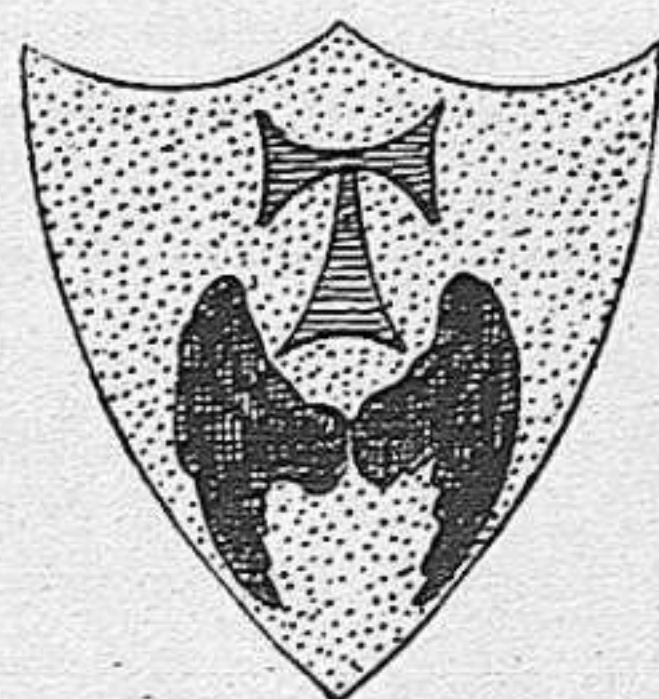

Noms, armes y notícies de ses families de Mallorca

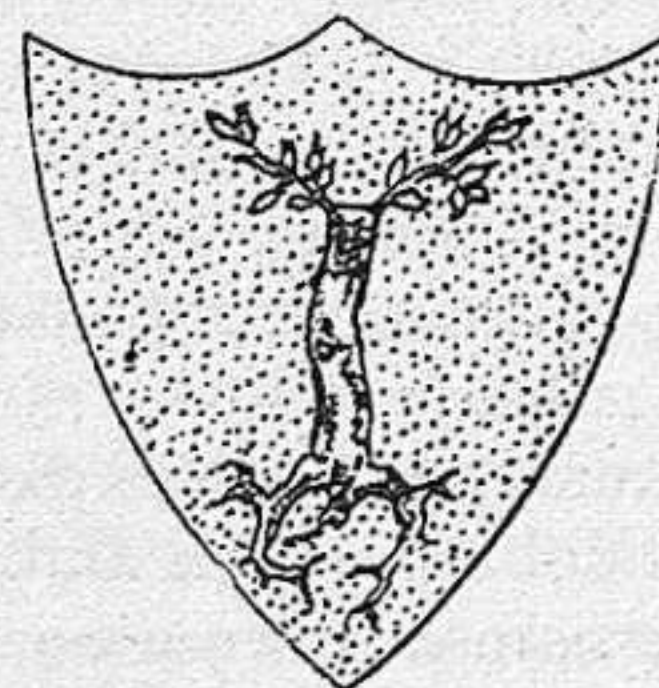
Asprer.—Familia catalana establida a Mallorca en el sigle XVIII. Gosava antes del títol de comte de Fogonella que perdé durant la Guerra de Sucessió com a partidari de la Casa d' Austria. Armes: *D' or un asprè enredat a un arbre, tot natural terrassat.*

Axaló.—Familia antiga estingida per Gual Des-Puig en la casa de Torrella. Fou representada per el bras de cavallers en la dita convocatòria de 4 de Septembre de 1469. Tenia el nom provat en la Confraria de San Jòrdi dels Cavallers. Armes: *D' or dos vòls baixats de negre, superats d' un tau de blau.* Se troben en son enterro a la Seu, capella de Sant Guillem.

Asquer.—Llinatge estingit. Armes: *D' argent un lleó rampant d' or, coronat de lo mateix.*

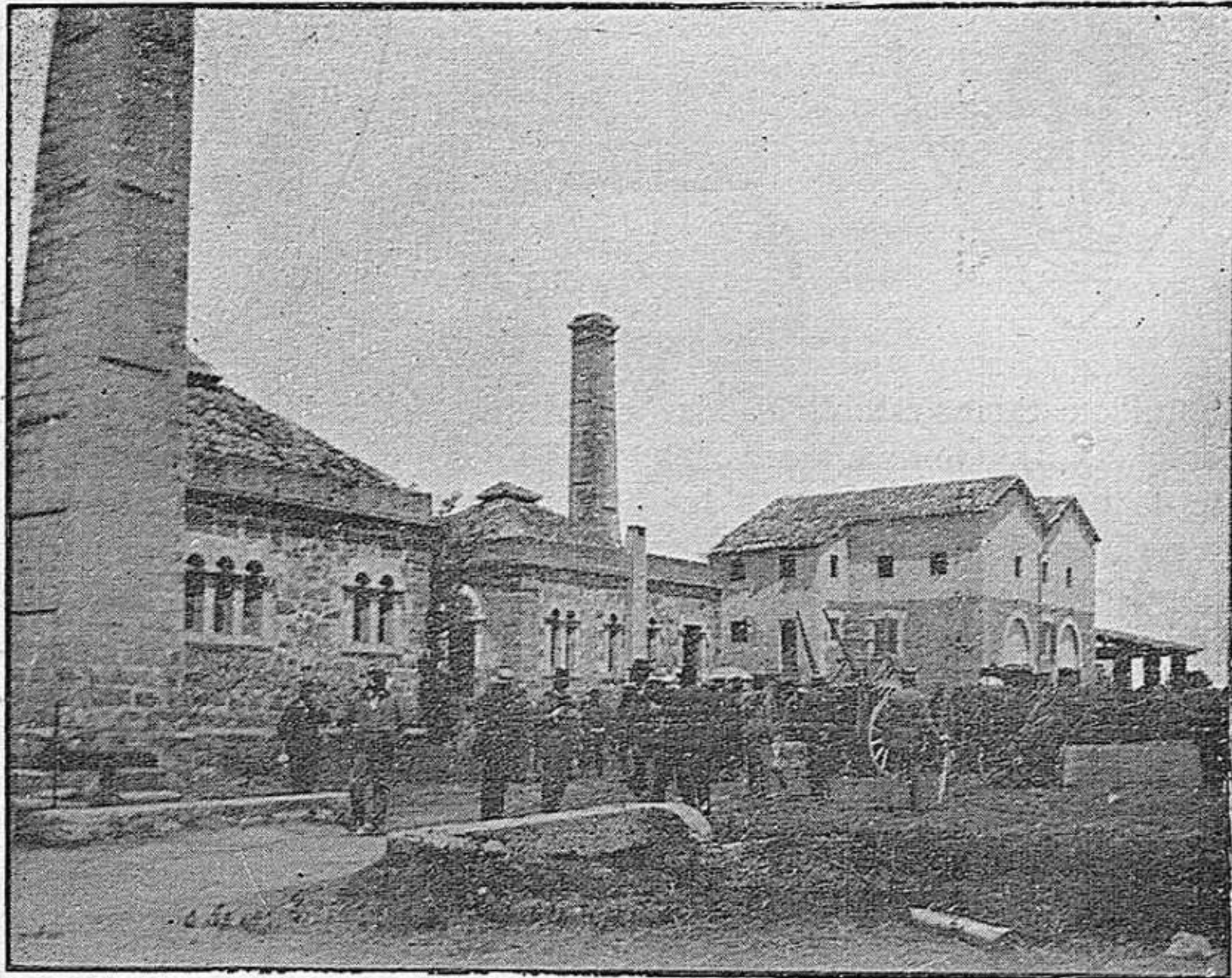
Axertell.—Familia antiga estingida per Garau de Axertell en la casa de Torrella. Armes: *D' or un empelt natural amb dues mudes arrebasat.* Se troben en la seua capella del Bon Pastor a San Francesch.

Crònica il·lustrada

V CONGRÉS AGRICOLA

EL dia darrer d'el mes passat s'inauguraren en el Teatre Liric les sessions d'el V Congrés Agrícola Catalá, y per assistir a ella havien vengut una trentena de representants agrícoles d'els pobles de Catalunya. D'els pobles de Mallorca y de la Cambra Agrícola de Palma hei hagué una bona representació.

S'importancia d'aquests Congressos l'explicá el president de la Federació Agrícola Catalana per boca de don Benet Pons: desitjan estendre s'associació entre els agricultors per poder demanar an els governs, vies de comunicació, rebaixa en els consums y tarifes de transport, poder disfruta en comú de les modernes y costoses maquines, que la col·lectivitat pugua designar a individus tècnics per l'estudi de noves races, de noves llavors, de nous instruments.

Expedició a s' Albufera

De mallorquins, desenvol·laren temes an el Congrés, don Pere Martinez, don Antoni Bosch y el metje senyor Munar.

El primer parlá sobre catastro, el segón sobre la cria d'el porc a Mallorca y el tercê sobre policia rural.

També intervengué an ses discussions el catedratic de Agricultura don Pere Estelrich qui fé atinades observacions amb una conversa agradable y pintoresca.

El congressistes anaren a una excursió a s' Albufera, de la que publicam dues instantaneas, una de sa fábrica y s' altre d' una siquia, sa qu' es disposaven a travessar els expedicionaris.

Endemés de visitar les plantacions y els cu'tius foren obsequiats amb un ball de pageses, tipic.

qu' allà potser la part patriòtica es superior a la mística, mes de tots modos aquesta es encisadora.

Faré observar qu' el catolicisme del poeta es el catolicisme de la gent del poble, y amb això coincidim amb el meu amic y critic excel·lent En Ramón D. Peres. Mossen Cinto allavors no es gens abstracte, sino ben concret, parlant, per exemple, de la Verge, d' una Verge, la de Montserrat, quasi sempre. Per mi això es un efecte de l' influencia

qu' ha rebut del element literari-popular que no hi enten ni hi entendrà mai amb això d' abstraccions.

En Verdaguier, cantant com un místic o com un poeta profà, es de totes les maneres, el poeta més gran de Catalunya y d' altres parts.

En Menéndez Pelayo el compara amb els més enlairats poetes de la nostra época.

J. T.

La mort del escolá

A Montserrat tot plora,
tot plora d' ahí ensá,
que allí á la Escolanía
s' es mort un escolá.
La Escolanía, oh Verge,
n' es vostre colomar:
á aquell que ahí us cantava
¿qui avuy no 'l plorarà?

En caxa blanquinosa
mirau qué hermós está,
n' apar un lliri d' aygua
que acaban de trencar.
Té 'l violí á la esquerra
que solía tocar,
lo violí á l' esquerra,
l' arquet á l' altra ma.

Sos companys de cobla
lo duhen á enterrar.
Lo rossinyol salmeja,
salmeja més enllá;
quan veu la Escolanía,
calla per escoltar.
Lo cant de les absoltes
comensan d' entonar;
lo primer vers que entonan
del cel sembla baxar,
lo segon vers que cantan
se posan á plorar.
Lo mestre de la cobla
los aconorta en va,
les fonts ja son rieres,
y les rieres mar.

Oh patges de la Verge,
be teniu de plorar,
al que millor cantava
venint de soterrar.
Los monjos també ploran,
sols cantá un hermitá,
sentint cantar los angels
y ab ells lo nou germá,
aucell d' ales overtes
que cap al cel se 'n va.

Mentre ell canta pels ayres,
lo violí soná.

* *

Vora la mar

Al cim d' un promontori que domina
les ones de la mar,
quan l' astre rey cap á ponent declina
me 'n pujo á meditar.

Ab la claror d' aquexa llantia encesa
contemplo mon no-res;
contemplo 'l mar y 'l cel, y llur grandesa
m' axafa com un pes.

Exes ones mirall de les estrelles
me guardan tants recorts,
que 'm plau reveure tot sovint en elles
mos somnis que son morts.

Axequí tants castells en exes ribes
que m' ha aterrat lo vent,
ab ses torres y cúpules altives
de bori, d' or y argent:

poemes ¡ay! que foren una estona
joguina d' infantons,
petxines que un instant surten de la ona
per retornar al fons:

vaxells que ab veles y aparell s' ensorran
en un maí de maig,
illetes d' or que naixen y s' esborran
del sol al primer raig:

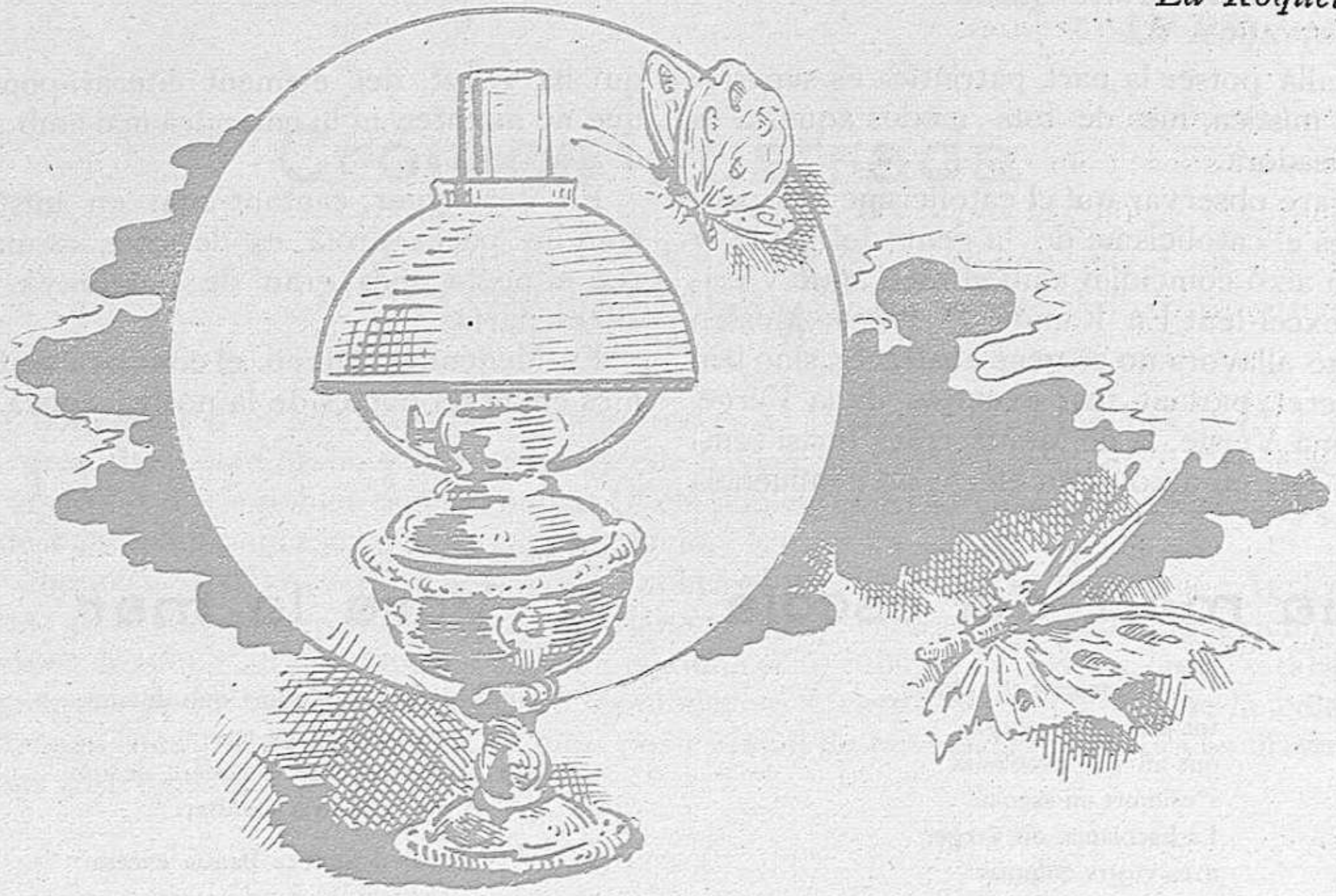
idees que m' acursan la existencia
duhentsen ma escalfor.
com rufagada que se 'n du ab la essencia
la enmustehida flor.

A la vida ó al cor quelcom li prenen
les ones que se 'n van:
si no tinch res, les ones que ara venen
diheume ¿què voldrán?

Ab les del mar ó ab les del temps un día
tinch de roçar al fons;
¿per què, per què, enganyosa poesia,
m' ensenyas de fer mons?

¿Per què escriure més versos en l' arena?
Platja del mar dels cels,
¿quán será que en ta página serena
los escriuré ab estels?

JACINTO VERDAGUER, Pvre.

El papalló de llum

Ho creurá qui voldrá: L' altra vetlada
D' entre els fulls d' una glosa mal rimada
    Qu' a un amic vaig dexar
Sortí volant lleugera papallona
Qu' atreta per la llum prest s' hi cremá.
Astorats nos mirárem una estona
    Y ell per fi demaná:
«¿Será l' anima axò de ta poesia?»
Es el perfum del cor, es l' alegria,
Es el propi esperit el que s' en va!

.....
Y aquella nit l' idea 'm desvetlava
D' aquell coret amb ales qui 'm fugí,
Y voltant dins el llit per mi esclamava:
    ¡Ditxós qui pot dormí!
¡Ditxós qui no 'l combaten les quimeres
    Que 'm desvetlan a mi,
Qui fa son camí dret, sensa volteres,
Sens girâ els ulls al poble d' hont partí!
Que el qui enrera no dexa recordances,
Ni sent del desterrat les anyorances,
Ni enveja may les ales del volor,
Ni escolta el cant del bosc ni de les ones!
A n' aquest no 'l desvetlan papallones,
    Ni fosca, ni claror

Axí tornaré jò; no vull fer gloses
Que lluen un instant y es tornan fum;
Y si en mí voletetjan com abelles,
Per no sentir son etciser rum-rum
Ma taparé depressa les orelles
Y el cor estojaré, les ales closes,
Perqu' es el cor un papalló de llum!
Seré com el moret de la figuera
Qui mort de son y plê de badellera,
Baix l' abre plê de fruita s' allargá:
Una figa caigué damunt sa galta,
    Qu' una figa may falta
A n' aquell qui té manco marexera,
Y per no ballugarse no 'n menjá
¿Devía tenir l' anima malalta
El moret pererós de la figuera?
¡Ay! jo si que la hi tenc, no la hi tenia
Un temps, venturós temps de l' infantesa,
No sabia llavòr lo qu' es peresa
    Ni res del mon sabia!.....

.....
Escoltau aquest pas: un horabaxa
Dins un hort, qu' era l' hort de una ventura
Hont solia robar fruita madura....
Robava sí, y encara hi tornaría,

Il·lustració Mallorquina

Qu' en aquesta mesquina terra baxa
Roba els grans ¿y un nin no robaria?
De lladres es el mon inmensa cova:
L' escuma de la mar el nigul roba;
La mar pren a la terra ses riqueses,
    Que les traidores ones,
    Per la ventada empesés,
Engoleixen les naus y les persones;
La terra si que pren! la terra mare
    Es més lladrona encara,
Mes ay! terra, si prens també molt don s,
Qu' ets despresa y avara per eston s...
De gent enganadora y enganada
N' está masell el mon; roba la criada
Que baix la capa del bon seny s' abossa;
La muller al marit li pren sa bossa,
    Y aquest..... roba també,
Qu' en axò de fer mal tots ho feim bé,
    Roba a l' Estat el poble,
Y l' Estat, en qu' es crega just y noble,
    Nos ròba a té qui té;
Espluga el ric al pobre jornalê
Y aquest no dexa perdre les desfetes
Del qui está amunt, y fins y tot poëtes
Conec que per robar roban idèes
Y els gestos y l' estil com a monèes
Si 's ròba lo ideal ¿qui no s' aferra
A una fruita d' un arbre de la terra?
No son los fruits el pa de cada dia
Qu' amb generosa ma Deu mos envia?

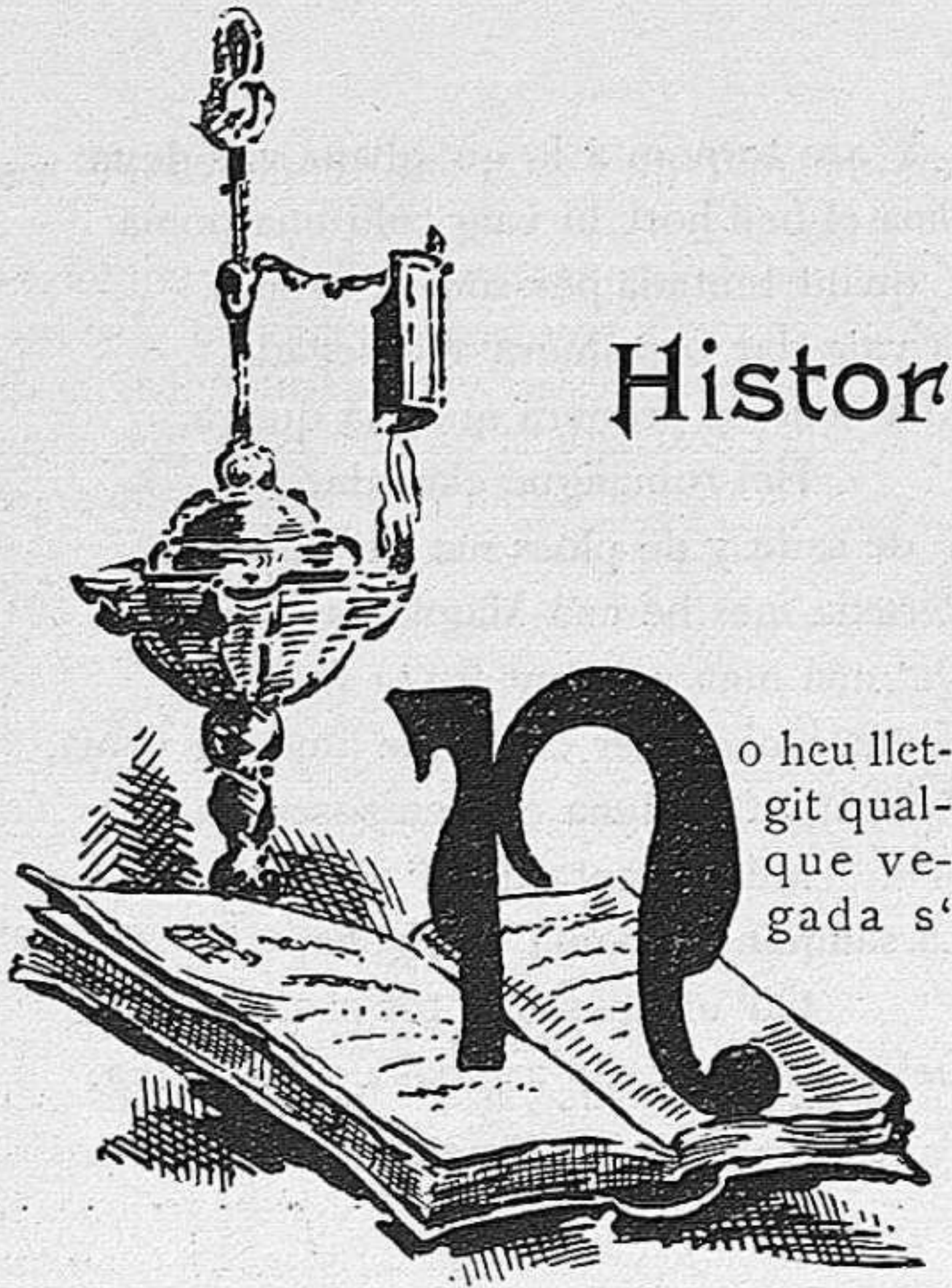
Y are tornem á lo qu' abans vos deya:
Dins el bell hort hi vaig cullí una poma
Y quant tentada per son ric aroma
Li vaig dar la primera mossegada
Una dent, la primera que ma queya,
    Hei romangué clavada,
Y de sanc y de plors ma cara plena
Perexia mes bé una Magdalen i
Qu' una nina menjant fruita robada
Y una amiga, per cert, que amb mí venia,
Aprofitant totduna el meu soscaire,
    Més rebenta que l' aire.
La sanguinosa poma s' engolia,
    Qu' un apòstol y tot s' aprofitava
Del gran pecat qu' a Judas condemnava.

.....
Mes ¿perqué el papalló que l' altra dia
Se desprengué dels plegs d' una poesia,
    Com de la flò el perfum,
S' en vé a voletetjar per la memoria
Y a despertar aquella antiga historia
Qu' era ja foc colgat y sense fum?
Perqu' es la poma la il·lusió primera
Y amb gran pena sospit qu' es la darrera
    El papalló de llum!

EMILIA SUREDA.

Valldemossa. - Agost, 1900.

Historia d'un llibre

o heu lletgit qualque vegada s'

historia d'una moneda ò d'una gota d'aigo? No vos heu imaginat qualque pic lo accidentada que podria essê s' historia d' un llibre rossegant una existencia plena de tribulacions y de vicisituts? Ditxosos aquells qui no tenen res que contâ. Benaventurats els qui no tenen historia.

N' hi ha qui comencen sa narració de sa seva vida partint d' un grapat d' anys abans d' essê nats, diguent si sos pares eren així ò allí, y si s' assemblaven poc ò molt an es séus senyoravis; jo, per no essê molt llarc, començaré un poc més ençá.

Som un llibre ja bastant vey, ni més bó ni més xarec que sa generalitat dels llibres qui m'han colsetjat y sempentetjat durant es meu penós transit per aquesta vall de llágrimas, y pertenesc a sa familia tan estesa com coneguda de ses novel·les gènero de ses dites *de costums*. *Papaver somniferum* d' en Linneo!...

No vos estrany lo *pedante* d' es meu llenguatge, pues no en vá he habitat per molt de temps entre llibres erudits y acoltat, desde els trasts de sa llibrería en que estava col·locat, moltes bones converses d' homos lletruts, amics qui formaven sa *camarilla* d' un d' els meus primitius amos. Per altra banda, crec que no m' está lleitx que parli *com un llibre*.

Amb-e quina emoció record encara els primês dies de sa meva existencia! Si recordâ es viure, jo he viscut moltíssim. M' acabaven de posâ es draps, y era tan garrít y llampant que me posaren exhibit en es mostradó d' una de ses principals llibrerías. Jo

estava tot goixós vegent qu' així me distinguíen els meus benefectós, y més encara de veure que molta de gent s' aturava a contemplarme. No hi cabia de goitx dins ses meves cubèrtes. Pero *vanitas vanitatem*, com deia un canonge de sa *camarilla*; un die arribá qu' un jovensá alt y esblancahit, amb sos cabeis llarcs y es calsons molt curts entrá dins sa botiga y demaná per mí.

Jo el mirava amb curiositat preguntant-me qué seria lo qu' aquell tipo estrefalari volia de mí. Però, ay! que ben prompte heu vaig sebre... M' en havia d' anâ amb ell, vulgues no vulgues... era séu, m' havia comprat. Que vol dí? Jo essê venut!... Y així era; per lo vist ja m' havien posat prèu, pues el desconegut se tregué els céntims y pagá, doblê demunt doblê, sense regatetjá. Beneit de mí! jo qui creia que no més estava allá perque sa gent me mirás. Pobre orgull meu y qué molt sufrires! Va essê es méu primê desengany.

Molt poc temps vaig romandre a ca's meu compradó, qui mé deixá a un d' els séus amics el qual, es cap d' un parey de dies, sense més rahóns *me regalá* a un senyô vey molt afectat de llibres, y qu' en tenia per a salâ. En mitx d' aquets vaig essê col·locat amb molts de miraments, y hei vaig està, com una sardina per cert, per espay de molt de temps, sense que ningú se dignás dirme aquets uys son méus.

A la fi, un día sa fía de la casa, una al·lotona molt maca, si va a dí vè, me tregué d' es méu lloc. Aquesta va essê sa primera vegada que vaig essê acariciat per uns uys col·lò de cel, es primê pic que ses meves fulles foren separades delicadement per uns dits col·lò de ròsa.

Molt li degué agradâ es meu carácte, pues recomanat de bon de veres, me va deixâ an es séu estimat, un bergantell *imberbe*, estodiant per més senyes, encara que no sé qu' estodiava, el cual després d' haverme lletgit a la bona de Deu, m' abandoná desdenyosament a un recó. Dí quant de temps vaig romandre en aquell siti, cubert de pols y fasti-

CORRIDA DE TOROS

Els aficionats an els toros están d' enhorabona. Avuy els espases Montes y Machaquito lidiarán a sa nostre plassa sis toros de Ripamilán.

Expedició a sa Albufera

Això d' els toros encara que no escau d' el tot bé, pot prendre-se com certa enfermetat crònica, es s' instint humá casi sempre en desig de lluita y aquesta afició que mos atribueixen els extranys, també existía entre ells si les séues lleys els ho permetien. L' ho-mo sempre admira al vencedor, desde els antics gladiadors an els circos romans, fins en el boxeo que fí les delícies d' el fills de la raza sajona.

Es una afició existent y arre-lada y com a cosa d' actualitat li destinam cert espai a sa nostra revista.

Avuy, la Rambla y el carré d' els Olms cobrarán gran y de-susada animació; gent de ciutat y de la pagesia omplirà el car-rers, amb sos trajes d' estiu, ses corbates de vius colors y es ventais barato.

Es palcos de sa plassa, s' om-plirán de dones endiumenjades amb s' airosa manta blanca y a la part d' es sol tornarán apareixe els monumentals parassols, el estrepitosos pitos y picarols y els no menos monumentals escan-dols, requisits indispensables per una verdadera y notable corrida de toros.

**

Records de una corrida. — Anant a sa plassa

Antoni Montes

Per correspondre a la curiositat d'els nostros lectors donarem algunes notícies d'els espases Montes y Machaquito.

En Montes debutà an es nostre circo el dia 2 de Juny d'el any passat, qui amb unió d'en Mazzantini toretjà bous d'el Saltillo. El seu trabay va complaure an els inteligents per lo clásic y valent.

Aquest any ha sufrít ja tres cohides, sa primera a Sevilla toretjant amb en Quinto; sa segona a Andalucia, qu'alternava amb en Bebé-chico y sa tercera a Lisboa a sa qu'en Reverte va haver de matà el cinq toros.

En Machaquito va presentarse a sa nostra plassa de toros l'any passat en una corrida a sa qu'ell tot sol matà e's sis toros, guanyantse ses simpaties d'es públic, qui l'aplaudí fort ferm.

Elséu modo de toretjà no es tan clásic com es d'en Montes, però es valent y atrevit; aquest any per ell hei ha hagut fortes alabances en els periòdics professionals.

**

Aquí van els noms, pe's y senyals d'els sis toros de Ripamilán qu'han de lidiarse avuy decapvéspre:

- 1.º.—«Lucero» retinto albardat. N.º 54, ben armat.
- 2.º.—«Carbonero» retinto clâ, uy de perdu. N.º 29, corniveleto.
- 3.º.—«Africano» retinto foc. N.º 33 brotxo, astellat de s' esquerra.
- 4.º.—«Perrejino» retinto listón. N.º 53, corniample.
- 5.º.—«Estudiante» retinto, caranegra. N.º 44, corniample.
- 6.º.—«Rabanero» roig encés. N.º 24, ben armat.

**

SA COMPANYYÍA BAUZÁ-SIMONET

Els dos directors de la companyía de zarzuela que trabaya an es Líric son paisans nostros. No solament ells de dita companya han nat y crescut a sa nostra terra; el barítono senyor Gil Rey també es mallorquí, es dir, les tres principals figures.

De les companyies qui recorren Espanya sa qui mos ocupa es de lo millò dins el séu gènero y d'això ha donat testimoni es nostro públic.

De s'orquesta poques vegades s'havía tret tant de profit com ara baix la batuta de don Cosme Bauzá, qui s'ha acreditat de reunir qualitats envidiables per dú per bon camí, sensa sodregades an els diversos elements, tan malt d'agombolâ com els d'una orquesta. Solament amb la séua voluntat y els séus coneixements pot lograrse tan bons resultats.

Il·lustració Mallorquina

Seguirem parlant de don Cosme Bauzá. Primerament devem fê notar la bona acullida que li ha fet el públic, pués cada vespre es cridat a escena per rebre els aplausos merecuts d' el públic.

El [séus anys d' experiència han donat an el senyor Bauzá un fort coneixement d'els procediments orquestals y sempre fa surâ amb gran ventatja l' orquesta.

Don Cosme Bauzá nasqué a Palma l'any 1853 y va prendre ses primeres lliçons amb don Francesch Sancho.

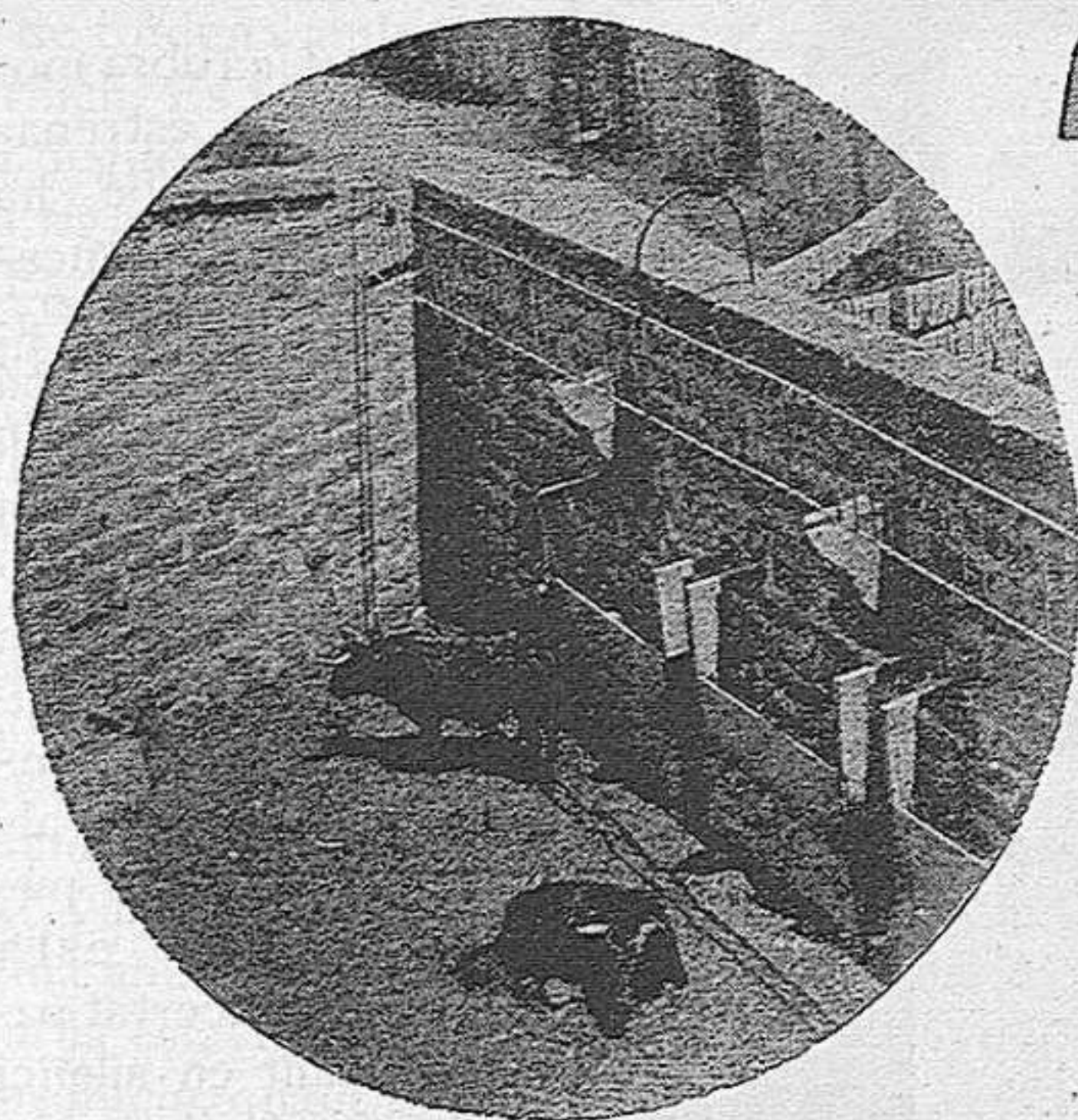
Durant una pila d' anys es estat director d' el éâtre de la zarzuela de Madrid, de quin sitial n' ha tret molta experiència.

Baix de la séua batuta s' han estrenades moltíssimes obres, especialment de lo que 's diu *género grande*.

També té produccions propies,

Rafel González «Machaquito»

Es corral de sa plassa

panyia, es estat y segueix essent el tenor favorit dins el gènere gran. Les séues campanyes l'han rodetjat d' un nom qu' es cotisa alt, per ses empreses. Quant vol, logra entusiasma el públic que li tributa forts aplausos.

L' altre paisá nostro, el barítono senyor Gil Rey, té guanyat l' aplauso ja a la primera escena, pués

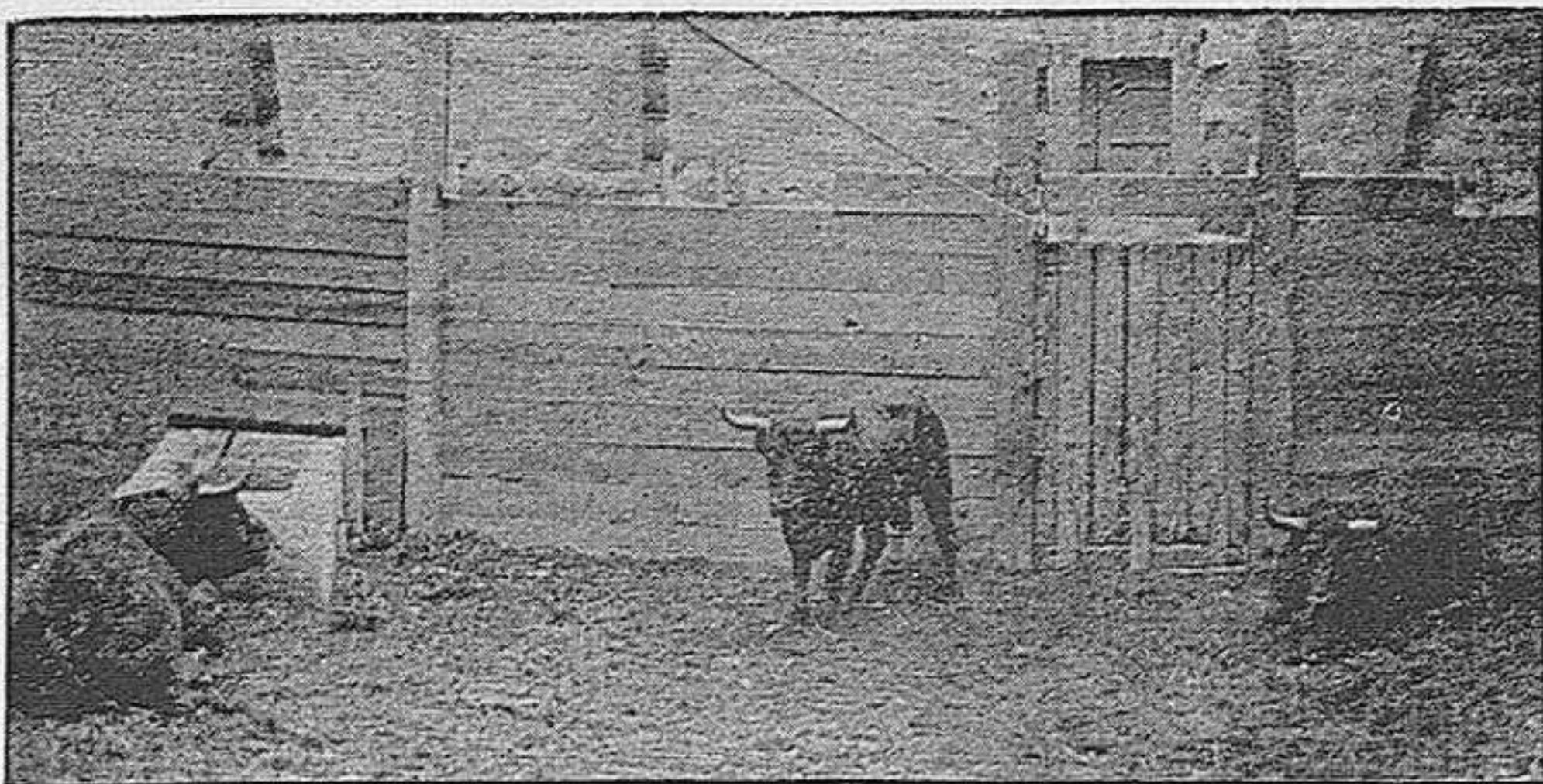
y entre les més importants mereixen nombrarse *El Maniquí*, *El de Fuente Sauco*, *Comida de boda*, *Las Ursulinas*, y *La partida del Zocato*.

Ha compost també varies obres relligioses. Sa que li ha donat més èxit es estat la titulada *La Despedida de la Virgen*.

**

Ara parlarem, encara qu'en breu espay, d' els altres artistes més importants de la companyia.

En Simonet, l' altre director de la com-

Es corral de sa plassa

Lluïsa Fons

amb sa séua veu potent y ben timbrada so'venta qualsevol dificultat. És pot dir qu' es estat un d' els més distingits p' el nostre públic.

També es notable el baix senyor Beut. Els aficionats no deixen d' alabar-lo en el primer acte d' *Campanone*; endemés reuneix una bona declamació, cosa rara en els artistes lírics.

La tiple senyora Fons, coneguda ja d' anteriors temporades, ha estat sempre ben rebuda p' el nostre públic. És molt discreta y domina bé ses séues facultats.

Les senyoretas Baillo y Romo tenen la veu molt hermosa y ben timbrada pe-

Amparo Romo

rò els he falta que completin el domini de l' escena y qu' es perfeccionin en la declamació.

**

Pasem ara a les obres: Una de les qu' han tengut més èxit ha estat *La Tempestad* y ahont el artistes han estat més afortunats.

En canvi no heu foren amb *El Juramento*, obra que de segû degué fer les delícies d' els nostros antepassats amb les escenes romántiques, d' un romanticisme ja caigut y propi d' aquells temps y d' aquell públic de l' antic

Cosme Bauzá

circo qu' anava a conmourerse amb *El verdugo de Amsterdam* y altres drames més ò menos *patibularis*.

Una obra moderna estrenada, també ha tengut bancarrota. *Las Parrandas* está falta de mèdi ambient sensa cap caracter y cap passió ben fundada. La música no té tampoc novetat alguna y el públic va està molt acertat passant en silenci s' obra encara que va aplaudí en justicia an els artistes.

Esperam l' estreno de *Don Lucas del Cigarral* de quina

Sr. Gil Rey

Sr. Simonet

Sr. Beut

Il·lustració Mallorquina

diat del tot, no me seria gaire facil. Lo cert es qu' un dia me tregué d' aquell enfony malehit, y amb unió d' un parey de companys de destèrro mos dugueren a una casa de llibres de *lance* qu' a les hores hei havia darrera la Sèu. Allá forem confusos (per un parey de cuartillos) entre un aixam de prohismes, veys, joves, de tots pelatges, (a pesà que n' hi havia molts que ja l' havien perdut del tot), y casi tots groguencs que pareixia que tenian s' ictericia. Al á romanguerem resignats amb sa nostra sort, esperant qu' una má caritativa mos liberás d' aquell cautiveri.

Prompte vaig fé coneixensa y vaig intima fort ferm amb un gros Diccioniari, bon titot a carta cabal, qui no tenia més defecte que donà aclaricia de tot manco de lo qu' el consultaven. As cap derré, un dia entrá un capellá y començá a borinà per allá de dins, per veur, segons després he sabut, si entre els llibres novament adquirits per *la casa* hei havia materia *peccaminosa*. A mi me mirá de totduna amb mal uy y m' agafá per durmen. Es mateix vespre m' examiná y no hei degué trobà res dolent en mí, pués es dia siguent era jo lletgit per sa seva neboda.

Es capellá, satisfet tal volta des méu innocent carácte, me torná a s' *establiment* d' ahont m' havia tret per aná d' Heròdes a Pilats, o per millô di de Scylla a Caribdis, com deia un antic company méu, més vey q' una rata sayarda y qui parlava tant y tan bé qu' en Moret y Canalejas an es séu co tat eran dues nines d' *lué*.

Vet me t' aquí altre volta en aquell condemnat fotumbo homit y sense clarô. An això vaig deure mes tard un dolô reumátic y una anèmia de que no crec curarm' en ja mai. Ja estava consentit a morirne allá de consumció, quant sa sort, ò sa desgracia, volgué qu' entrás aquell jovensá de calsons curts y llarga melena, es méu primê y únic l·legitim amo. A pesà de lo qual me comprá altre vegada, no sé si reconeguentme ò no. Jo estava tan empagait que no gosava mirarlo'm de cara, com si realment fos jo es culpable de lo succèit, y malavetjava amargarli per tots els vents se meva turbació. Y es qu' els sentiments naturals son els que se confessen amb més repugnancia, com fá observà Don Norat Balzac, pare d' un parey de companys méus mo't condrets y de mes

anomenada que jo a sa República de ses Lletres.

A partí d' aquest memorable aconteixement, es meus records se confonen y se boren un poc, y estic vertaderament falló d' havé de deixá aquest buit an es cronista qui, en e's temps qu' están pera vení, s' encarregui de relatá sa llarga serie de trifulgues y peripècies de sa meva vida, dignes d' *entallarse en bronzos y esculpirse en mármols*, com ses peregrines aventures de Don Quijote, que tantes vegades he sentit contá a companys méus qui els-e tenien gravades en lletres de mol-lo.

Que de tragèlies he passat! He guardat cartes amoroses, y he abraçat entre ses meves fuyes rissos de cabeis de tot colò. Flors delicades de totes castes han deixat es séu aroma y sa seva vida entre es meus brassos. Però, ay! que també he sentit escarrinxá sa meva pell qualque vegada, y s' arna inmundada ha clavat ses seves dents agudes a sa meva pobre carn. He estat amenassat moltes vegades de formidables *autos de fe*, y he sufrí caugudes terribles y més d' una trepitjada an es peu... d' imprenta. Y si això no basta encara per havé fet més amarga sa copa de sa vida, fins y tot vaig está un pic en imminent perill de serví... per embolicà espicies grògues! Decididament no hei ha justicia a la tèrra.

He perdut es compte de sa mala fi de dominis baix els quals he passat. Fent un esfors de memoria puc recordá, qu' he estat lletgit per dues verdureres; desset modistes; devés coranta nines gòtiques; set capellans; un doctô en Filosofia y Lletres, qui fé acotacions en es meus marges y posá notes en es peu de ses meves págines; nou militars, entre ells un sargent molt afi ionat a sa lectura; y fins un guarnicionê qui, com *El Caballero de la triste figura*, se passava ses nits de clâ en clâ y es dies... de qual-se-vol manera.

Així no es d' estranyá qu' estiga jo fet una ruina completa.

Acabaré tan llastimosa historia amb una *moraleja* qui me pot serví d' *epitafi* per quant me toqui es torn de desapareixe d' aquest mon d' infidelidats y de baixeses:

Tal es sa trista sort de tot llibre deixat
Qu' a voltes es perdut y sempre es espenyat.

M. OLIVER AMORÓS.

Sols l'home

Planyívols cants lo rossinyol entona,
torrentals d'harmonía y de tendror,
y publica mon Déu la vostra gloria;
però no sab qui sou.

La flor vestida de colors que encantan,
obri 'l calce, niuet de suaus olors,
y publica mon Déu la vostra gloria;
però no sab qui sou.

Bressa lo ventijol branques y fulles,
y junt un himne axecan tot dolçor,
y publican mon Déu, la vostra gloria;
mes no saben qui sou.

Sols jo ab l'enteniment, antorxa mágica,
y ab el cor, de desitjs, mar sense fons,
aquí baix manifest la vostra gloria,
coneguentvos y amantvos, mon Senyor.

ANTONI M.ª ALCOVER, PVRE.
Vicari General de Mallorca.

Llibres rebuts

Un invierno en Mallorca,
per George Sand, traduït per
don Pere Estelrich, amb un
pròleg de D. Gabriel Alomar.

Decididament el pròleg que a l'obra de Mme. Dudevant ha posat l'intelligent escriptor senyor Alomar li dona l'interés per lo nou, pues, *Un hiver à Majorque* havia estat llegit p'els qui segueixen el moviment intel·lectual.

Don Pere Estelrich, gran aimador y desitjós d'es nostre avenç, volia y ha llograt publicà traduida l'obra de na George Sand, de segü amb l'intenció de que servesque d'estimul, de fina espuela per veure si lograva despertar sa nostra proverbial *laisser faire*, aquesta eterna mediocridad que tanta enlaira Horaci y que practicam amb tant bona fé.

De segü qu'aquesta ha estat sa seua intenció al desenterrar y fer de fácil lectura el llibre apassionat de l'apòstol d'el amor lliu e.

En molts de punts se mostra certa la ploma de na George Sand pintant la sociedad de l'any 1835, haguenthi algunas pàgines que estereorisen defectes y modos d'esser en l'actualitat existents. Altres voltes heu mira amb el crestai de sa conveniencia, es parcial, apassionada, y com diu es pròleg, no mereixerá sa virulenta contestació d'en Quadrado si no una rialla burlona.

De la traducció, el senyor Estelrich pot mostrarse orgullós; e tá en el just terme, sensa incorre en retòrica, ni tampoc se tanca dis sa freda versió gramatical.

Endemés, en abundants notes posa en clà molts de punts y refuta certas afirmacions

que no poden passar p'el crissol d'un esperit lliure de prejudicis y aimant de la justícia.

La ploma de na George Sand se mostra casi insuperable en la descripció d'els nostros paisatjes, en les escenes que fa viure plenes de moviment, animades, que superen a la verdadera vida p'els detalls mestres que les retraten.

En canvi quant parla d'els homos l'escriptora se posa a l'altura de qualsevol viatjant de madapolams y cretones, descuidant lo diví d'el panorama y la rusticidad pristina p'els coixins d'una tartana y per les vidrieres d'el casal.

El pròleg mereixeria llarg espai, pues no se tracta d'un pròleg per sortí d'el pas, sino qu'es un estudi perfecte, acabadissim de na George Sand. Es un trabay sustanciós, tant, que per llegirlo té que ferse poc a poc per poder abarcarlo d'una manera perfecta, tanta es la savia concentrada en aquelles retxes.

Analisa amb fonda crítica les condicions mesològiques en qu'es desenvol·laren les obres de Mme. Dudevant, les evolucions d'el esperit artistic después de la gran transformació.

Tant ferm creg el trabay d'el senyor Alomar, qu'ell per si sol podria haver format un llibre, esplanant, extenguent les idées que brollen d'entre les retxes perque tal com ara está es producció essencialment esotèrica.

* *

Mundanas, per Jordi Vaquer.

En un elegant tomet el jove escriptor don Jordi Vaquer ha replegat uns quants d'els seus articles literaris.

Com tot principiant, té defectes que corretgir, com son sa forma un tant descuidada, com feta depressa; certs detalls, certes narracions pequen á llocs d'estemporáneas allargant ó distreguent s'atenció, que cerca vivament les emocions de la trama.

En canvi el jove Vaquer poseeix una gran feconditat, un gròs desitx p'el trabay artístich y de la seua ploma surten sovint expressions merexedores d'alabansa, y pintures bastant exactes y colorides.

Educant el seu esperit amb lectures profitoses, amb modelos que li pulissen s'estil; engrandint el camp general de cultura, tant com més estens més profitós p'els qui segueixen sa carrera literaria y sovintetjant el bany en aquests elements, transformarien probablement la seva forma que seria més feil per revelar els productes de la seua feconda imaginació, s'exteriorisarien d'un modo més ferm els productes del seu desvetlament afanós per la literatura.—X.

Sr. Barrenas

obra tenim molt bones notícies p' els crítics de fora.

També el públic desitja aquelles zarzueles vertaderament clàssiques, aquelles zarzueles grans d'èxit consolidat, qu'encara qu'antiques may passen de moda, perquè es vertader art sempre dura. De fer aquesta selecció encara el públic heï aniria amb més desitx an el Líric.

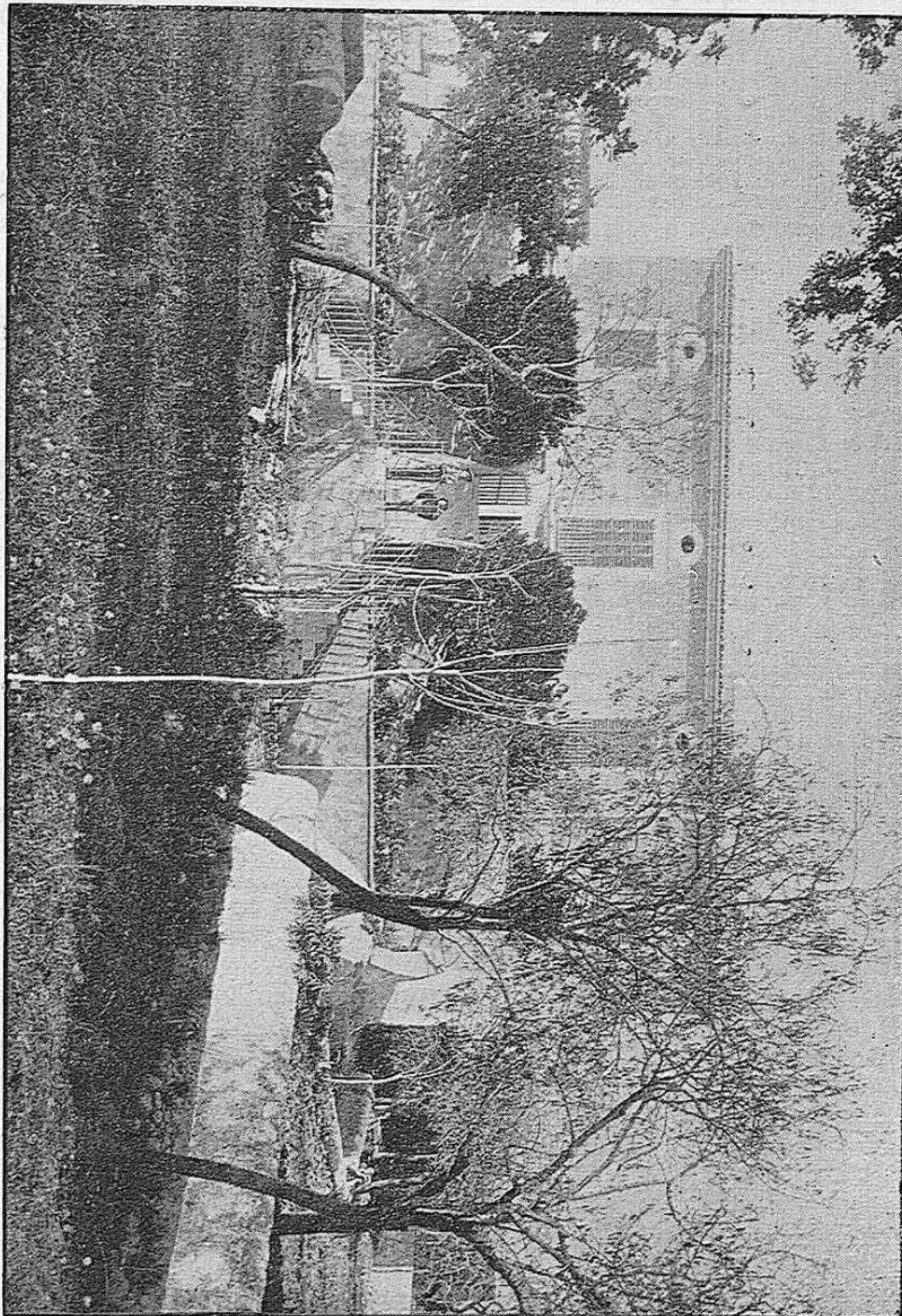

Sra. Contreras

**

SON VENT.—ESTABLIMENTS

Avuy resulta d'actualitat la siguent vista de la casa qu'en 1838 habitá a Establiments l'escriptora *George Sand*.

Son Vent. — Establiments

La traducció que de la séua obra *Un hiver a Majorque* ha fet don Pere Estelrich fa interessant dita vista. —X.

La Roqueta

IL·LUSTRACIÓ MALLORQUINA

Aquesta revista sortirà dia 15 y 30 de cada més; publicarà articles, cuentos y poesies d'escriptors mallorquins y catalans, biografies de gent de cap de brot, una secció d'Heràldica mallorquina, actualitats, ilustrada amb fotograbats d'els fets que senyali, historietes, cròniques y passatemps.

Ses cubertes y demés ilustracions d'es texte serán de pintors mallorquins.

PREUS

Tres mesos de subscripció	1'75 Ptas.
Id. id. p'els subscriptors de La Almudaina.	1'50 »
Número corrent.	0'30 »
Id. atrassat.	0'50 »

Redacció y Administració: Conquistador, 30

Agencia Agrícola Balear

Aquesta agencia instalada a sa plassa d'es Mercat—87, garantisa ses primeres matèries per abonos, que procedeixen directament de sa seua casa o d'es Sindicat Agrícola de Manacor. Es prèus son segons ses cotisacions de Valencia y Barcelona.

Surtit complet de productes antiséptics o insecticides moderns per combatre amb èxit ses malalties de ses plantes.

Exposició permanent de màquines útils y aparatos agricòles. Se comanen tota casta de plantes y de llavors. Hey ha existencia d'els forratges que millò resultats han donat.

Desitjant donà impuls a sa secció d'Agricultura dispon sa casa de tota casta d'hormetjos y de personal intel·ligent per ses instalacions de beyès.

HORES DE DESPATX DE 9 A 2 D'ES CAPVESPRE

Té gran èxit fa molts d'anys y está aprovat p'els doctòs es **Xarop Llull**, d'els millòs per matà els cues d'els infants.

Se ven a casa del inventò, de Son Servera, y a Palma: Centro Farmacèutic y Farmacia Valenzuela.

¡Calsats de Moda!

ESMERADA CONFECCIÓ

Sabateria RATIER

Carrè de sa Cadena de Cort, 7 y 9

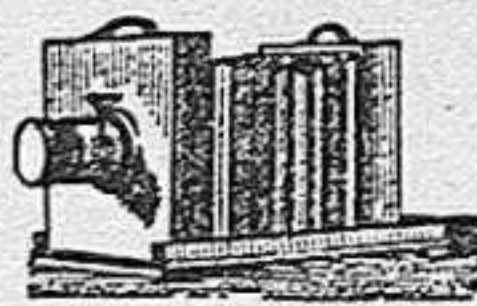
Venta de tabacs y efectes timbrats

ROCA Y VADELL

Sant Domingo, 44-2.

Agents per Balears de ses més importants Companyies de Seguros **Unión de Londres** (ram de vida), **Sun Fire** (incendis), **Zudrich** (contra els accidents), **Lloyd Malagueño** (maritims). Pólizes inmillorables. Inmediat arreglo y pago de sinestres.

Per més informes dirigirse an els agents.

DROGUES

Productes químics,

Aparatos y Articles de fotografia

D'EN

DOMINGO DURÁN

Especialitat en teles y tubos de colors al oli, pincells y brotxes, paletines, plaques y papers fotogràfics. Laboratori a disposició d'els aficionats. *Vistes de Mallorca.*

Carrè de Colón n.º 5 y Rastrillo n.º 10

PALMA DE MALLORCA

FOTOGRAFIA MALLORQUINA

D'EN

Pep Truyol

Conquistadò, 28

Vistes de Mallorca per turistes tamany 13x18 y 18x24, vistes estereoscòpiques y targetes postals.—Trabays fotogràfics de tota casta.—Fotoplatino a prèus reduits.

Si tossiu,

preniu

Amb constancia y decisió

Ses pastilles **Rosselló**

Depòsits: a ses Farmacies

Valenzuela y Obradò.

Relotgeria Espanyola d'en Miquel Girbent

Relotges d'or y plata, acer, nikel, dublé, d'aquells que may s'espenyen y sempre marxen bé, de paret, sobremesa, despertadòs en gran amb unes tals campanes qu'els sorts despertarán. Per adobà relotges, no hi ha, parlant en plata, altre relotgeria, millor y mes barata.

RELOTGES DE TOTA CASTA—Carrè d'en Colón, 22

MATEMÁTICAS, FÍSICA Y QUÍMICA

Repàs per exàmens a s' Institut y preparació per carreres especials. (Militars, Aduanas, etc.)

PER

Don Francisco Bonet de los Herreros

Llissons a ca séua o a ca s' alumno, a prèus convencionals.

INFORMES: CAVALLERÍA, 6, Pral.